

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL ADHERIDA A LA UNIO CATALANISTA

SUMARI:

Catalunya, Catalunya y Catalunya, per D. MARTÍ I JULIÀ.
De l'exil y de l'ergástula. La cansó de l'enfadós. Els professionals de l'intransigència.
En Guimerà es català, per JOSEP CARDÓS.
Qui'n té la culpa, per J. MALLOFRÉ.
De dijous ensà, per H. AGUT.
Qüestions socials. Les classes socials. Crònica social, per E. VIDAL I RIBA.
Homes y coses, per DIMAS.
Cròniques curtes. Visió d'una propera futuritat, per RAMÓN D'ALENTORN.
La torre d'Ivori, per P. FIÓ Y VALLÉS.
Senyals, per BON JAN.
De teatre. Obres de Hauptmann, per ALFONS BELLART.
L'amor a les eines del treball, per MANEL AKAUD.
Crònica internacional. L'intercanvi francès al Marroc, per E. X.
Crònica d'art, per A. Y F.
Premsa catalana. Espigolant, de FOMERT. Baixeses y ecardies, de MESTRAL.
Pels perseguits, per F.
Conferències, per P.
Noves.

De l'exil y de l'ergástula

La cansó de l'enfadós

Aprofitant l'ocasió d'una lletra d'En Baró, del nostre infortunat Baró, digne d'una major sollicitud—com els demés perseguits—per part de tots y especialment d'aquells qui tenen en llurs mans les claus del captiveri y les autoritzacions repatriadores, ha tornat a rodolar per les planes d'alguns diaris, la cansó, que ja va devenint eterna, de les víctimes patriòtiques.

Aquesta cansó, va prenent tot el caient d'aquella altra tant distreta y coneguda de l'enfadós, que sempre s'ofereix cantar y mai s'acaba de comensar a cantar. Ab la diferencia de que l'actual, es insinuada continuament y tal·larejat sovint el seu mutiu capital, pels qui no devem ni podem modularla, mentres que ls choristes contractats principalment pera interpretar ab art, conciencia y llument, la coneguda tonada, tant bon punt han tingut els papers a les mans, y ben marcats els temps,—que qui pot volerho, vol que siguin tots—aleshores han comensat a no entendre, a evadir el compromís, a deixar de banda la cansó, a despendre la lletra, a confondre la tonada, a trobar-ne altres de millors, a sentir-se afònics y finalment a inhibir-se totalment del càrrec de choristes, però sense deixar els papers, que uns altres podrien recullir y aprofitar millor.

Perque no canten els cantaires llogats pera ferho? Pel clar no se sab pas, però lo que sí s'endavina es que han fet la resolució de no deixarse sentir, doncs rès hi han valgut les excitacions y els recordatoris apremiants, pera que per la seva banda complissin el deure que solemnialment varen contraure, com tampoc ha servit de rès el que sovint s'hagi comensat y reprès la cansó al costat d'ells, apuntant-ne les tonades y motius més aïrosos y sugestius, pera veure si's deixaven arrossegat per la melodia insinuanta y escalcia y arribaven al menys a seguir... Però ca, tot ha sigut inútil.

Algú ha fet avinent, ab greu inoportunitat—qui ho dubta?—que's aucells, fins els més ensinestrats cantaires, deixen de rellar quan muden, prenent explicar així el silenci, l'eloqüent y persuasiu silenci dels nostres parlamentaris, però l'explicació no ha con-

vensut a ningú, perque tothom sab que aquells no muden, són inalterables y ab la conseqüència per norma, pensen avui exactament igual pue ahir, y estant ara damunt la mateixa roca ferma de les conviccions incommovibles, ont abans se trobaven.

Lo que ha cridat l'atenció es que si els choristes, encara aquí alguna vegada descapdellen, de passada y corrents, quelcòm de la cansó, quan són davant del públic adequat, quan se'ls coloca al lloc escollit pera cantarla, aleshores no hi ha manera de ferloshi atacar; sempre surten ab que està poc ensajada, ab que encara no saben el temps, ab que potser fóra precipitarse, ab la por de desafinar, als galls...

¡Y vès, quin paper farien davant dels cantaires d'altres terres, ara que'ls hi han donat a conèixer el repertori fi, aquelles altres cansons suaus y agradoses, que no tenen estridencies, ni aguts, ni calderons, ni són dures al oïdo, ni priven la són, ni ataquen els nervis, ni fan venir fred ni calor al auditori!

De tots modes, ha arribat el moment de que acabin les mitges tintes; o ab els perseguits o ab els perseguidors; les bones paraules ja no convencen a ningú; es precis que's plantegi la qüestió clarament y com a previa a totes les demés qüestions, que són insignificants, quan se tracta del sofriment d'un sol dels catalans.

Es precis que'ls cantaires que's comprometen y sollicitaren ésser designats pera cantar la cansó de l'exil y del captiveri, ho fassin de manera que'ls sentin fins els sòrts. En altre cas, pensin que pot venir un moment en que'l poble se l'apregui pel seu compte y fassi un unísson resolut y general que'ls anuli per sempre.

Els professionals de l'intransigència

Per lo vist la creuada a favor de les víctimes patriòtiques no es del gust de tothom. Hi ha algú que no hi està ben avingut, en que pera fer sirgar als que deuen ser capdevaners de la campanya, se'ls hi retregui l'incompliment de sagrats compromisos. Hi ha algú que sentint hipotecada la propia pell a les responsabilitats dels parlamentaris, no se li ocorreix altra manera de defensarlos que atacant barroerament als que venen consagrant energies, entusiasmes, sacrificis y bona fe a proba dels majors desenganys, a la total obra de la nostra lliberació, sense compensacions materials ni decoratives de cap mena, tenint com a únic premi l'interior satisfacció que produeix el compliment del deure, y la íntima, y la inapreciable gaubansa que experimenta qui veu arrelar, creixer y florir l'ideal predilecte.

Aquest algú es el Sr. Pous y Pagès. Consti que entendriem ferli un tort si amaguéssim els seus cognoms a l'admiració del poble. Vaigi recullint enhorabona el Sr. Pous els llorers de les seves heroicitats. Nosaltes pera completarlos hi volèm reproduir un paragraf del seu «Tot passant» intitolat «Fent memoria», y cridar l'atenció del públic pera que llegeixi, rellegeixi y mediti la substanciosa y característica literatura del Sr. Pous y Pagès.

Diu el Sr. Pous y Pagès:

«Recordant aquesta experiencia, re-

sulten extremadament ridícoles les actituds heròiques que prenen a cada punt certs professionals de l'intransigència. Cridar quan no hi ha cap perill es d'una gran comoditat. Però recordin els que criden, que solament ab l'ombra del llapis vermell del fiscal militar n'hi ha prou pera ferlos callar, com si fossin muts de naixensa.»

Al senyor Pous y Pagès, segons sembla, li agrada el paper de perdonavides, y desde les altures olímpiques d'únie valent davant del poder y de la forsa, parla de llapis roig del fiscal militar ab un ènfasi admirable.

Crèguins el senyor Pous y Pagès: lo del llapis roig del fiscal y lo de la campanya pera la reforma del Còdec Militar, com diuen en altre país, *peor es menearlo*. No vulgui fer memoria de coses que hauria d'amagar!

Ja que de fer memoria's tracta, no volèm ser menys que'l senyor Pous y Pagès, li ajudarem a ferne.

Se queixa el senyor Pous y Pagès de no haver concorregut a la campanya civilista esmentada, els professionals de l'intransigència y la queixa es evidentment injusta. De vegades no n'hi prou en fer memoria y es precis també fer enteniment y voluntat.

Que no recorda el senyor Pous y Pagès els termes de la crida a l'acció vivillista? Y si'ls recorda, com s'atreveix a atacar a n'aquells a qui encara no ha arribat l'hora de parlar?

Poc més o menys se deia aleshores: «Primer vinga l'opinió dels representants de Catalunya, dels parlamentaris y lleigistadors, dels diputats y senadors; després vinga la dels altres elegits pel poble, regidors y diputats provincials; en tercer lloc els intel·lectuals, presidents d'associació, etc., y en últim terme tots els qui senten entusiasme per l'idea».

¿Com s'atreveix avui el senyor Pous y Pagès a censurar als cridats en últim terme perque no han respost a l'invitació, si encara no els hi ha arribat l'hora, si encara han de parlar els que ocupen els primers llocs de l'antidemocràtica selecció que conté la crida? ¿Per què no ataca com se mereixen als qui no volgueren fer honor ni tant sols a la deferencia que ab ells se tenia? ¿Es que avui fa esquerrà y avansat y lliberal y demòcrata el donar de tot la culpa al manxaire, aprofitant l'ocasió pera adular als poderosos y enlairaats?

Per altra banda, convé que'l senyor Pous y Pagès precisi qui són aquests que criden quan no hi ha cap perill, per que no pot ésser que's refereixi als qui anomena professionals de l'intransigència, doncs de sobres li consta al senyor Pous y Pagès, que aquests diuen avui lo mateix que ahir y abans d'ahir, lo que segurament no's pot afirmar de aquells altres que abans de les eleccions atronaven l'espai ab llurs crits èpics y avui ni estirantlos hi la llengua se'ls pot fer parlar a mitja veu.

Sàpiga finalment el senyor Pous y Pagès, que'ls qui ell suposa tant temerosos y espadats davant del llapis del fiscal, són els qui donen el contingent a les presons y a l'exil, y que es una vera llàstima no'l sentin de veres el temor a la sanció y a la repressió oficials, doncs potser aleshores se dedicarien, tot passant, a atiar al compliment del deure y de les promeses llurs, als qui s'ungiren conductors de pobles, foren investits d'immunitats o cobren, precisament pera això: pera ésser valents.

En Guimerà es català

Apropòsit de l'Homenatge que Catalunya's prepara a dedicar a son Poeta, s'ha fet alguna afirmació que cal rectificar a l'obgeete d'evitar un mal entès, que no convé de cap de les maneres que duri per més temps.

Nos referim a la nacionalitat d'En Guimerà.

S'ha dit y repetit que En Guimerà no es català, y això s'ha dit en diaris y fins la primera autoritat municipal de Barcelona ho ha afirmat, al dir en la sessió en que acordà l'Ajuntament declararlo fill adoptiu de la Ciutat, que si en Guimerà no es català per naixensa, ho es espiritualmente.

Lo pare de l'Angel Guimerà era fill del Vendrell, la seva mare ho era de Sta. Cruz de Tenerife. Sos avis paterns eren també del Vendrell y en lo Vendrell hi té sa casa pairal y quan va al Vendrell diu que va a casa.

Segons lo nostre dret, que es igual als demés en aquest punt, la dona no catalana al casarse ab un català pert sa nacionalitat pera adquirir la del marit. Així, doncs, la mare d'En Guimerà fou catalana desde l'instant de son matrimoni.

Ara, en quant al lloc del naixement, hem de dir que es cert que en Guimerà nasqué a Canaries. Emperò segons els principis de la nostra legislació, lo fill de pares catalans es sempre català, siga quin siga lo lloc de naixensa. Y tant es així, que les nostres lleis civils, aplicables solzament als catalans, s'apliquen als fills d'aquestos que hagin nascut fóra de Catalunya, sempre, com es natural, que no hagin perdut la nacionalitat catalana per qualsevol motiu.

De manera, doncs, que l'Angel Guimerà es català de naixensa. Tant català com els que han nascut a Barcelona, a l'Ampurdà, al Camp de Tarragona o a l'Urgell, ab la sola diferencia de que, així com nosaltres som catalans de tal o qual població, en Guimerà es català de Catalunya.

Aixequem ben altes les veus glorificant al patriota, en la seguretat de que glorifiquem a un català de dret y de fet, a un català com nosaltres, no a un català adoptiu y de que glorifiquem a un home que sent la Patria ab intensitat tal que ha fet que per sempre més vagin units, rodolant pel món, el noms gloriosos de Guimerà y de Catalunya.

JOSEP CARDÓS.

Qui en té la culpa?

Diuen que si no s'ha lograt lo que's desitjava la culpa es dels diputats. Permeteume que una vegada més discrepi del parer de la majoria. Un hom hi està tant avesat a discrepar, que moltes vegades discrepa per vici.

No hi estic en això que diuen molts: els vostres diputats han fet lo que devien, han fet de diputats que es tot lo que poden fer. La culpa no es d'ells es dels que's pensen que'ls diputats han de fer miracles.

Que n'heu vist cap de nisprer que fes magranes? Doncs jo tampoc he vist mai cap diputat que fes altra cosa que lo que han fet els vostres.

Prometen tots l'oro y el moro quan

gremial en lo que sia possible. Havem de tenir en compte que tota nacionalitat no es solament un agregat d'individus, sinó una unió de famílies y d'estaments socials diversos, cooperadors a l'obra comú de son poble y de tota la societat, per medi de s'activitat productora y feconda. A n'això obeïxen els intents de noves organitzacions legislatives a Fransa, Bèlgica, Anglaterra y Alemanya, ont surgeixen homes de acció y pensadors que progecten organitzar dites nacionalitats baix la base de la existència de les diverses classes socials com a pedres fonamentals d'una més perfecta y adecuada organització.

D'aquí la importància de les classes socials y la raó d'haverns detingut en posarla de manifest. La constitució de les societats varen determinar la les qüestions religioses; varen sagellar la les qüestions polítiques; l'han transformada les qüestions econòmiques; y acabaràn de caracteritzar la les qüestions socials. Dones bé, al regnat del individu, de la família, de les societats o agrupacions polítiques, ha de seguir y seguirà el de les organitzacions socials; la moderna transformació del anarquisme y del socialisme en partits obrers y sindicats professionals nos hi va apropant, saludant ab ells una nova era social que veïem avensar paulatina y reposadament en mitj de les convulsions y agudeses de la vida moderna.

E. VIDAL Y RIBA.

Crònica social

El dia 9 del corrent va ésser aprovada per la Cambra francesa de diputats, la llei de M. Caillaux establint l'impost sobre la renda que va comensar a discutir-se en primer de Juliol del 1907 y que acaba de ser aprovada per 388 vots contra 129 y 22 abstencions, després d'havershi invertit una vuitantena de sessions. Aquest impost creat pel govern de M. Clemenceau en lloc de les diverses contribucions directes avui existents, està eridat a prestar grans serveis segons els seus partidaris, permetent disminuir les càrregues y impostos que pesen sobre'l comerç, l'agricultura y l'indústria. En cambi per M. Leroy Beaulieu y altres es qualificat sens cap rodeig d'obra d'opressió y de baixa comedia gubernamental. Allà veurem.

La Confederació General del Treball ha senyalat pels dies 12, 13 y 14 d'Abril pròxim, el Concell general de totes les federacions d'obers metalúrgics, quina celebració està desde temps acordada pera la defensa de sos interessos comunals.

A Austràlia va augmentant l'agitació obrera que hi regna desde algun temps, no havent donat resultats els arbitratges obligatoris que s'hi havien establert. A Sydney s'ha format una confederació de sindicats obrers per l'estil de la C. G. del T. de Fransa, y baix sa direcció han comensat y venen acentuant-se les revoltes del gran centre miner de Broken-Hill, població de més de 40.000 habitants, molta part de la que, actualment se troba en vaga. També a Austràlia s'està formant y pren increment el partit de la Jova Austràlia, ampliament reformador y en el que sembla covarshi el germen del separatisme allí iniciat d'un gran temps ensà.

El mutualisme ve extenent-se arrreu. Segons recents estadístiques que tenim al davant, a Fransa pujaven a més de 8.780 les societats de segurs mútuus aplicats a l'agricultura, al acabar el primer semestre de 1908; y a Bruseles solament pujen a 220 les mutualitats existents contra les enfermetats fent un conjunt de més de 30.000 aderits. A tot

Bèlgica y principalment al Brabant va extenent-se ab tota rapidesa la creació d'entitats similars.

Al districte de Mazamet (Fransa) hi continúa després de més de dos mesos la vaga que s'ha estès a diverses branques del treball de pells y cuirs, principalment la sabateria. Aquesta setmana els obrers y els patrons han portat ses queixes al govern y a la C. G. del T., que segons una orde del dia ha acordat apoiar moral y materialment als vaguistes, formulant una protesta contra la conducta del govern que ab l'envió de tropes y policia, sembla buscar segons ells, la repetició de fets sagnants ocorreguts no fa molt en altres indrets.

A Xerez de la Frontera y per tota l'Andalusia va creixent la crisi obrera, essent molts y molts els obrers sense feina y escassos els recursos ab que's compta pera satisfer y aminorar les seves necessitats apremiants. Per les demés regions espanyoles va cundint la emigració y la pobresa; y a Catalunya a les continuades queixes dels obrers industrials, ve acentuant-se la crisi agrícola que comensa a deixar sentir un profund malestar per totes les nostres encontrades. Quadro ben encoratjador perquè segueixin ses tasques nostres governants y polítics parlamentaris.

Responent a una consulta de la junta local de Barcelona, l'Institut de Reformes Socials acaba de declarar que les dones obreres poden esser electores y elegides per formar part com a jurats, dels Tribunals Industrials. Això a nosaltres nos sembla bé; a veure que hi dirà'l senyor ministre de Governació que es qui ha de resoldre en definitiva.

Ab dos fets ben simpàtics clourem avui aquesta petita crònica. L'un es la inauguració a nostra capital de la Casa de Convalecencia de la Societat de cambrers «La Aliansa» que ve sostenint ab tot èxit la seva coneguda Casa de Salut. L'altre, la festa inaugural de la sucursal de la Caixa de Pensions pera la Vellesa y d'Estalvis a Igualada, feta ab tota solemnitat y eloentse ab el repartiment de les primeres vuitanta llibretes d'imposicions. Abdós actes se celebren el passat diumenge.

A dita Caixa de Pensions y Estalvis han ingressat durant la darrera setmana 41.091 pessetes contra 26.525 en concepte de reintegros. A la Caixa d'Estalvis hi han entrat en igual període 236.150 pessetes fruit de 4.600 imposicions, essent 393 el nombre de nous imponents. Els reintegros ascendeixen a 286.657'96 pessetes dividides en nombre de 1.136.

E. V. R.

Homes y coses

EL MAL DEL LLEGIR.—Com que a n'aquí hi aniré duent bona part de les coses que he pensat, llegit y meditat en la meua època que'm deixarèu anomenar de misantrop serà bõ que parlèm de misantropia.

Hi hagué un temps en la meua vida—y permetèu que us parli tant de mí perquè en aquest instant, rellegint notes esparces escrites al caure dels aconteixements, no trobo res al meu entorn que m'interessés tant com jo mateix—hi hagué un temps en la meua vida en que el massa llegir me va fer por.

Quan se llegeix ab orde, quan poc a poc la nostra intel·ligencia va avensant pels camins de llum fins aleshores ignorats, se tenen unes grans ganes de callar. La ploma, la nostra pobra ploma ens demana repòs y adhuc s'avergonyeix d'haver escrit abans.

Els llibres devenen, no ja els vostres amics, sinó els vostres amos y s'estableix entre ells y vosaltres una estranya llei del deure.

No sé si ho farà la mena de lectures a què'm vaig donar, però es lo cert que adhuc en les hores de repòs, quan en la espectació de la natura o en el revoldre de la vila seduidora cercava esplai pel meu esperit y distracció a la meua ment, totes les coses se m'apareixien com a capítols de llibre, y així, davant d'un bell paisatge o davant d'una ben-tat humana tot lo que hi ha en mí que sent, callava, y tot lo que hi ha en mí que pensa, se posava en activitat.

Us dic en veritat que es una trista malaltia aquesta: vaig arribar a entristir-me del riure dels altres.

El circ, el cabaret, el casino de variats augmentaven el meu disgust.

Les converses que's tenien al meu entorn les jutjava lleugeres, perquè no tenien só de llibre; les trobava lleugeres, inútils y pesades. Y els homes tots prenien als meus ulls aquest aire de cosa lleugera, inútil y pesada.

Minsantrop, misantrop!

Vareig arribar a trobar bona la idea social de la supressió dels homes inútils.

Y digueume, ab el meu estat d'esperit, la extensió que jo hauria donat a la qualificació de l'home inútil.

Fins que vareig rebre la bona llum que'm va permetre analitzar la psicologia del misantrop no vareig veure clar l'abím cap a ont jo corria.

Després d'una curta vida d'amistats ab els llibres, quin goig ha sigut pera mí retrobar en el llenguatge dels homes alegres paraules, frases rialleres, sentiments bellíssims expressats ab gentil ingenuïtat, sense só de llibre!

DIMAS.

CRÒNIQUES CURTES

Visió d'una propera futuritat

El cronista ha previst.

En aquells temps ja estava feta l'esquerra. Després de moltes converses, molts tantejos y no pocs clams perduts, la magna aspiració dels nostres progressius era un fet. Y l'esquerra existia.

Pera lograrho, fou precís que l'Alomar se retractés públicament d'aquella còmica invenció sobre l'origen del llenguatge que engegà en sa conferencia «De Poetisació» en l'Ateneu Barceloní (barceloní si us plau, pas barcelonès) car en Gubern que guarda ressabis de quan era reconstruït, no volia passar de cap de les maneres, ab que'l llenguatge s'hagués inventat a Castella com fan suposar les cinc vocals castellanes de que's val l'Alomar pera explicarho; calgué que En Lluhi y en Corominas se retiressin a la vida privada, car si be els de la seva capelleta respectiva els aguantaven, els qui devien entrar en la gran concentració posaren la condició de que estalviessin a cada qual les hipnòtiques dissertacions d'aquells senyors; calgué que en Carner jurés tres vegades davant de una xicra de xocolata de la «Maison» que mai més se deixaria entabanar per en Cambó; en Marial imposà la condició de que's plegués el *Papitu*, perquè, segons ell, no tenia prou bona sombra y no era respectuós ab els homes que havien anat a les barricades; en Junoy s'havia ja fet de la Lliga y ocupava un càrrec en la comissió permanent del municipi barceloní; en Pere Corominas havia promès a n'em Moles que deixaria pera sempre aquell suau estil del «Camí del Cel» que'ls bons anticlericals no estaven disposats a aguantar: en Rovira y Virgili se n'havia hagut de tornar a Ta-

rragona perquè ja tots n'estaven cansats y en Marius Aguilar desenganyat de la política dels companys que la mala sort li havia donat, se dedicava a l'alta literatura y tornava a no saludar a n'em Cambó.

Y així y solzament així, pogué arribar-se a que l'esquerra fos feta.

Y vingué una gran qüestió.

El cronista escollà embadalit les sabies disquisicions dels de la dreta y dels de l'esquerra; mirava ab atenció llurs esforços pera fer triomfar l'idea respectiva; seguia ab viu interès discursos y rectificacions y arribà per fi a posseir-se de l'assumpte. Ab grossa espectació anà seguint la votació nominal que havien demanat els més interessats y tingué la satisfacció de veure que se aprovava lo que ell creia bo pels interessos de la terra.

Al cap de tres dies, un violent article del diari orguen dels defensors de la reforma aprovada ab tanta lluita, me féu sapiguer que'l governador, d'acort ab el govern central, havia suspès la seva implantació.

A l'endemà tot havia passat y a la sessió següent tornaren seriament a discutir els de la dreta y els de l'esquerra, per si eren verdes o si eren madures.

Y el cronista esclafí en forta riallada davant d'aquella gent contents de les victories nominals que volien discutir com a homes y deixaven com esclaus que altres voluntats no catalanes, estiguessin per sobre de les catalanes voluntats y miraven tranquilament com després de llurs internes discussions devien continuar fent lo que de fóra els ordenaven.

Y el cronista s'enterà de que'ls diputats d'aleshores pensaven en plantejar un fort debat pera obligar al govern a que digués quants anys creia prudent esperar a concedir les mancomunitats ja de tant temps demanades...

RAMÓN D'ALENTORN

Petit prec. A ca'n Badia la setmana passada varen tindre caixistes ab l'amoinós dengue d'aquels dies. El cronista sab que es aquesta la causa dels errors que trobà en la primera de ses «Cròniques curtes» del passat número. Però vol pregar a sos lectors que benèvolament les hi esmenin y que se'n fassin càrrec.

La torre d'ivori

Sempre que'ls partidaris del anomenat període constructiu y els que combatentlo en ses entitats hi coloboren al Parlament espanyol inconcientment o ab plena conciencia, senten alguna veu patriòtica y serena que fa sentir sa disconformitat ab l'orientació general poc catalana que ve donant-se a l'hermós moviment de Solidaritat, contesten ab un gest de menyspreu y diuen irònicament que'l català sincer que així parla deu esser algun purità que treu el cap de sa torre d'ivori.

Y a seguit, ab un enfassí gens tolerant y poc democràtic, llensen damunt del que s'ha atrevit a dir lo que sa conciencia de català l'hi exigia, enfront la conducta poc patriòtica dels directores del nostre moviment, dictats injustos de criticaire y d'inútil, y encara alguns altres de més mal gust.

L'esperit de sacrifici y l'ànima generosament patriòtica y enlairadament nacionalista de molts elements disconformes ab l'orientació dels parlamentaris, ha fet que's callés per un quant temps y que's passés fins per la tristesa de veure com s'els anava eliminant d'una manera poc lleal y noble de l'acció solidària, sens dubte y més que per

són a demanar vots; prometen tots fins l'impossible segurs de que han de lograr sugestionar a l'auditori y després... després lo de sempre: tot se torna aigua poll.

Ab tants anys de ferne de diputats, heu vist mai altra cosa que la cosa present? No vos n'heu desenganyat encara?

Y sempre la mateixa excusa y sempre l'etern consol de les ilusions que mai se veuen realitzades.—Si en comptes de quatre fossin cinc! Si poguessim arribar a tenirne quinze! Si 'ns poguessim allargar a una vintena! Si fossin quaranta!—Dones ja'ls teniu tots quaranta y no obstant, què?—Oh, es que, si haguessin fet, si haguessin dit; si en comptes d'anar per la dreta haguessin tirat per l'esquerra... qui sab?

Y ningú sab mai res y els comptes sempre surten iguals. Lo mateix, exactament, lo mateix farien anant per la dreta que anant per l'esquerra; la mateixa feina farien cinquanta que cent; farien de diputats que es tot lo que poden fer. Y qui vos digui lo contrari vos enganya tal com vos enganyaven els que vos prometien lo que no podien darvos, lo que ja sabien que no podrien lograr.

Els somniadors, els inútils, ja t'ho deiem poble y no varem ésser creguts, ni ho serem per ara, y no obstant, la realitat dels fets cada vegada ve a sancionar les nostres profecies.

¿Per què—els que troben dolenta la gestió dels nostres representants en Ajuntaments, Diputacions y a Corts—fèu concebir vanes esperances dient al poble que la culpa la té el modo de ésser d'aquets representants?

Perquè enganyarlo novament dientli que, si altres fossin, més s'hauria lograt? Perquè no dirli al poble d'una vegada la veritat neta y pelada?

Crec que ja es hora de dir les coses pel seu nom, crec que no es qüestió de fer naixer esperances que sempre resulten mentida: la culpa no es dels teus diputats, poble bon-jan, la culpa es teva de fiar els teus interessos a qui no pot defensarlos.

Lo que ha passat es lo de sempre; estava ja previst y a temps t'ho deiem, no hi ha, per lo tant, motiu pera descoratjar-se. El camí que't senyalarem te'l tornem a senyalar, y, si vols que la feina resulti profitosa, treballa ab fe y constancia dintre de casa pera conquerir avui un, demà un altre, als teus germans de patria que aquets y ningú més que aquets són els que han de guanyar la herencia redemptora, la llibertat de Catalunya.

Els moments són propicis y s'han de aprofitar: tornem a la propaganda quieta y suau que com pluja menuda dóna saó al terror.

No hi pensèu en lo passat, tot ha sigut un somni, una il·lusió falsament concebuda. Es consciencia que la proba de abnegació y de sacrifici feta per milers de catalans en un moment de dignitat patriòtica que'ls aconseqüents portaren, no sia profitosa pera Catalunya. No ho discutim més de qui es la culpa, la culpa es de tots. A fer feina vella, a tornar a les prediques d'abans.

Encomanemli fè a n'el poble; prediquemli l'idea ab tota sa puresa y ab tota integritat. No'l deixem sol en aquesta mar de desenganys y de dubtes, y sobre tot, no li diguem més que la culpa la tenen els diputats; digueuli sempre que aquest plet hem de defensarlo dintre de casa y nosaltres mateixos. Un dia o altre comprendrà la veritat de les nostres afirmacions; un dia o altre veurà la diferencia que va dels que pidolen vots als que demanen en nom de Catalunya

companys que la defensin y siguin dignes de la llibertat que un dia hem de guanyarnos.

J. MALLOFRÉ.

De dijous ensà

Potser ja n'havem parlat prou del Homenatge a n'En Guimerà; no'ls sembla, senyors apologistes?

Crec que ara ja seria qüestió de ferlo l'Homenatge y ferlo a la catalana, això es: suprimint un noranta per cent del soroll dels boixets y traientne més punta.

Perque, y apropòsit de la verbositat del boixet y de la poca punta que'n resulta, hi ha hagut qui ha recomanat a la Comissió corresponent, tantes y tan delicioses tonteries pera'l programa que's prepara, que s'ha arribat ja a la nota extravagant y fins irrespectuosa.

Senyors: es precis considerar que si bé'l Mestre Guimerà deu ser glorificat per tothom, la corona ha de ser teixida per mans molt delicades; no oblidem que En Guimerà no es un hèroe de circumstancies, ni un ídol de meeting, ni una eminencia de gacetilla, ni un poeta oficial.

L'Homenatge a n'En Guimerà no ha de resultar baladrer, sinó fervorós.

Restem confiats en l'entusiasme, la serietat y la iniciativa dels encarregats de portar a terme tan alta empresa, y guardem pera millor ocasió les pensades inginyoses y fins el ditiramb matxueat que no sembla que tinguen altre objecte ja que'l d'anar firmats.

..

Don Teodoro Baró, diumenge passat, desde les columnes toscanes del *Diario de Barcelona*, ens parla de cataclisme, de regionalisme, de solidaritat, d'Historia y d'una colla de coses més, tan mal coordinades que si allò no es un altre *Joc dels disbarats* que vinga'l mateix general Milhomes y ho diga.

Ab temps y bona voluntat, perxò, s'arriba a aclarir quecòm de lo que vol dir, després que s'han après ben bé de memoria aquelles dugues planes de prosa absoluta; s'arriba a aclarir que'l senyor Baró's declara solidari per tot lo que siga apoiar l'implantació de la nova llei d'Administració Local y lo demés que de'n Maura'ns vinga.

A n'aquest propòsit repeteix aquelles paraules d'En Cambó a Sabadell:

«El període de negació ha acabat y comensa'l de afirmació; y com que lo accidental ja no té raó de ser, atenem-nos a lo essencial.»

Les repeteix y se les fa seves aquestes paraules.

Ja som al principi del fi.

Si ara, en efecte, convenen tots en definir què es lo essencial per uns y altres, la pau desitjada s'haurà establert a Barcelona entre'ls homes de bona voluntat a n'En Maura.

..

Al Senat En Sanchez Toca n'ha dit quatre de fresques al Govern, per haverlo *dimitit* del càrrec de Comisari regi de les obres del Canal d'Isabel II.

El Govern n'hi ha contestat vuit de més fresques encara.

Y remouent tots dos els *fondos* del Canal y de la política espanyola, s'ha vingut a averiguar que ni de l'un ni de l'altra se'n podrà treure mai l'aigua clara.

H. AGUT.

QUESTIONS SOCIALS

III

Les classes socials

Al costat de les societats polítiques y formant part integral de les mateixes, nos topem ab la real y efectiva existencia de diversos grups o classes socials, de diverses categories de persones individuals, que obeeixen a la diversitat de origen natural, a la diferencia de ses aptituds, a l'influencia del dret d'herencia, a la desigualtat de fortunes, a la divisió del treball y diversitat d'ocupacions, etc., etc. Tot individu regoneix natural y lògicament l'existencia d'altres que per naixement, per semblansa d'ocupacions, per comunitat d'interessos, o per igualtat de posició social, formen ab ell una mateixa classe social que voluntaria o forsosament ha de reconeixer com a conjunt d'individus quina cultura, condicions y forma de viurer, interessos y aspiracions, l'afecten especialment y l'indueixen a procurar ab preferencia el seu benestar y millorament. Les classes socials són agrupaments naturals de diverses individualitats, atretes y reunides per la semblansa de ses profesions o ocupacions, per sa propia posició social, per son grau de cultura y per la comunitat d'interessos materials, rodejats d'una atmòsfera propia dins de la que viuen y progresen física y moralment.

L'existencia de les classes socials ha sigut permanent a través de tots els pobles y de tots els segles; desde la gran divisió dels homes en sers lliures y esclaus, fins a la moderna de proletaris y capitalistes, passant pel feudalisme, sempre s'han possat de manifest diferencias socials que separen y agrupen als homes en diverses classes que cada dia van agermanantse més, formant compacte pinya en defensa de sos comuns interessos.

Y es que aquesta diversitat es natural; la tant pretenguda y desitjada igualtat humana no existeix pas. En el mon hi regna la vida; la vida es harmonia, y aquesta descansa precisament en la varietat, en la desigualtat. Ab la igualtat succeeix com ab la llibertat que aixecades al nivell de l'abstracció y l'absolutisme les han convertides en dugues paraules buides, sens significació real; en dos fantasmes quin aconsegüiment cerca adalerada l'humanitat sens mai poguer alcançarlos, perque no existeixen; perque són sols fantasmes que traïdorament han creat exaltades fantasies, quedant així reduïda aquella trompetejada trilogia de Llibertat, Igualtat y Fraternitat en dos sers fantàstics y en un ideal encara no assolit.

Pero dins dels grans matisos d'aquella desigualtat humana, la que més se manifesta y resalta es l'eterna distinció entre rics y pobres, la que fa referencia als béns materials de la vida, la que s'ha anat agrupant formant aquestes dugues forces econòmiques de capital y treball. Y aquesta distinció es, si hi cab, la més natural; ella, com nos diu Ruskin, té dos grans fonaments: un de l·legítim, natural y necessari; altra d'il·legítim, injust y arbitrari; el primer descansa en el principi fonamental y raonable de que l'home que treballa ha de rebre sa compensació, tenint la llibertat de gastarse el benefici obtingut, o de guardarsel pera son millorament social; el segon, no es altre que'l poder exercit sobre'ls que estan en camí de posseir la riquesa, per part dels que ja la posseeixen; el primer es lògic y natural ja que'l ric no pren pas el menjar al pobre retenint ses riqueses, sinó malgastantles; la riquesa no es pas un mal sinó una forsa;

lo que cal es ben emprarla y dirigir-la. El segon es una espoliació indigne y criminosa; si'l pobre no té dret contra els béns del ric, menos aquest ha de procedir contra la propietat del pobre; ja que si el robo del ric perque es ric, revesteix la forma del pillatge, arrèn condemnada, el robo del pobre perque es pobre, no es més que una forma mercantil, disfressada, de fer presa contra sers desvalguts y indefensos que transiten pels camins de la vida, en cerca de medis de subsistencia y benestar.

Donada l'existencia de diverses classes socials, devèm afirmar la conveniencia del seu agrupament, tot y no deixant de regoneixer algún perill existent al costat de les ventatjes y beneficis que reporta. Res d'agrupacions socials en el sentit estret del feudalisme y de les agremiacions de l'estat mitjana; res de fraccions egoistes y exclusivistes que oblidin els interessos generals de la societat; res de nuclis prepotents que subjuguin o tiranisin a altres; es massa costosa la conquesta dels principis de la dignitat humana y de la llibertat individual, pera que vulgàm renunciar als seus beneficis; pero creiem que l'organització per classes es un element de pau y concordia que pot contribuir a la conservació de l'ordre social. Per medi de l'organització de les classes socials, l'individu pot trobar més fàcilment protecció a sos drets y llibertats, socors a sos infortunis, medis de desenrotllar ses aptituds y aficions, y armes contra la desenfrenada concorrencia; y la mateixa societat pot trobarhi un element de prosperitat pública y altre d'harmonia entre les diverses classes, si's té en compte aquell gran principi de que el orde social sols pot ésser obtingut per l'unió de voluntats individuals subordinades a un bé comú. Tenint present aquest principi; procurant que les classes socials no's tanquin mesquinament dins sos propis interessos, l'agrupament per classes socials ha de reportar grans ventatges, y per lo tant els poders públics deuen fomentar y protegir la seva organització y desenrotllo, amparant sos interessos, y correntjint sos perills, defectes y inconvenients en benefici del orde y de la pau social.

Del fet real de les desigualtats humanes n'hem de treure ensenyances y profits, en lloc de revoltarnos quixotescament contra ses manifestacions naturalistes. Havem d'acceptar les realitats de la vida y atemperarnos a elles, procurant el benestar individual y colectiu y l'imperi de la justicia entre tots els homes y totes les agrupacions humanes.

Així organitzada la societat, el treball y les riqueses podrien estar mellor repartides; la producció més ben regulada; els conflictes socials més arregladors y evitables, traientne l'enverinament de les parts directament interessades y resolentles per representacions y delegats de les respectives classes en litigi.

Ara bé; si dites organitzacions son naturals, raonades y convenientes, deuen tenir proporcionalment representació dins dels organismes dels Estats a fi de mellor atendre a la defensa de sos propis interessos y ideals y evitar els atacs o absorcions de majories aclaparadores o forses no contrariables; y això no com a organitzacions consultives, sinó com a organització d'aquesta forsa inorganitzada del sufragi universal, segons felis expressió de De Greef y aproximada concreció de nostres Bases de Manresa a l'afirmar que les Corts catalanes se formaran per sufragi de tots els caps de casa agrupats en classes fundades en el treball manual, en la capacitat o en les carreres professionals y en la propietat, industria y comers, mitjantant la corresponent organització

rès, per l'ideal estrident que representaven.

Més tot això y moltes altres coses que a n' això s'assemblen, ajuntat a la persistent actuació desviadora, dels que dirigeixen el moviment nacional de Catalunya, actuació que sembla tendir a convertirlo en en nou partit polític (no dic en dos perquè lo que s' anomena pomposament *esquerra catalana*, mai acaba de sortir de l'estat embrionari) tot això repeteixo, ha anat formant entorn dels elements, que serveixen l'integritat de l'ideal nacionalista una mena d'obstacle poderós, quelcòm de trascendent y penosíssim, que's allunyava de l'acció comuna, molt contra sa voluntat.

¿Còm no havia d'ésser així, com podien confondre els seus entusiasmes, ab els elements que dirigeixen Solidaritat els catalans purament nacionalistes, veientlos endinsarse en el laberintic paratge de la política espanyola, cercant els uns ventatges únicament pera la classe que representen en pugna casi sempre ab la massa general del nostre poble, y els altres, els que per sa especial significació feien esperar, quelcòm de profitós, deixant consumir als primers llur obra que en llurs actes de propaganda a Catalunya combatien y en cambi la sansionaven al Parlament ab el seu silenci, tallant la cua al seu gos com Alcibiades, en la qüestió funesta de l'esquerra porque'l poble es distregués de lo que feien y lo que es pitjor, lo que deixaven de fer?

¿Còm podien veurehi llurs diputats, en els mandataris de Catalunya, davant l'actitut d'indiferència ab que's miraven els empresonaments y les persecucions que ploïen sobre Catalunya portant el dol en moltes llars y la miseria en moltes famílies?

¿Còm podien veurehi en ells llurs dignes representants veientlos oblidar lo elementalíssim o siga tot lo referent a la derogació de la llei de Juridiccions?

Ah no. Ni en ells s'hi ha vist l'encarnació de Catalunya, redresantse, ni sols als diputats de la terra catalana.

Per això han sigut les empentes, els desacerts y les abdicacions dels directores de Solidaritat lo que ha determinat en els elements nacionalistes, una actitud merament expectativa, producte de la tristesa profunda que encarna el desvaneciment de moltes esperances.

Ha sigut tot això que ha fet que els elements ultra-solidaris es retreguessen, ells que ja predicaven la germanor catalana abans del 25 de Novembre y que serveixen els ideals ab llur aspror característica que inútilment s'empenyen en negar els elegits pera anar a Madrid ab la comanda de trasmitirlos.

Els diputats catalans no són fets baix el patró dels conillots de les colles dinàstiques. Per lo tant llur actuació ha d'ésser ben diferenta. Catalunya's nomenà pera conseguir o provarho, les aspiracions de Catalunya, d'una manera honrada y digna no s'havien de convertir en uns quants polítcs més, ab els mateixos procediments maquiavèlics de la política espanyola, casi fins ab *jefe indiscutible*.

Es doncs, un sarcasme que's llensi l'anatema de perturbadors y inútils als qui d'això protesten, essentne els únics culpables.

Ells han construït la torre d'ivori, y el perill de desfer una obra grandiosa, y l'abnegació y patriotisme han tancat als *intransigents*, a dintre, emprò ab directa comunió ab el poble, car actualment a Catalunya, les torres aquestes se toquen, y d'arreu ve una queixa avui pacífica, preludi emprò de una protesta formidable...

Catalunya, Catalunya y Catalunya

Sí, ho vui repetir: Catalunya, Catalunya y Catalunya. Y ho vui repetir, perquè no me'n desdic, car tinc el ferm convenciment de que no m'erro, tinc la seguretat de que a l'estat actual del problema català, la fórmula expressió de l'acció a realitzar no es altra que, Catalunya, Catalunya y Catalunya.

A mi, també m'agrada força analitzar y escatir fora de la passió, ben serenament, totes les qüestions relacionades ab la nostra vida catalana; y me penso que no se'm pot fer càrrec d'haver intervingut en els assumptes públics de la nostra terra encogat per sentimentalismes, y, tampoc, mogut per baixos apassionaments que ofusquen l'enteniment y condueixen a determinis reprobables. Mes, jo, que regonec la positiva valua dels fets generals humans, jo que crec en les ensenyances de lo que va realisant l'humanitat civilizada, sóc dels qui entenen que cal atendre a les particularitats y que lo que com regla general es una abstracció, cal convertirho en positivitat aplicantho ab sabiesa a cada cas concret. Jo ja ho sé que les societats evolucionen seguint la resultant que esdevé de l'actuar de les dues poderoses forces que són el progresivisme y el conservadurisme; y fins, que per cert no es saber gran cosa, sé més: sé, que de ensà que món es món, que aqueixes dues grans accions són en plena activitat, y que, per tant, no es cosa moderna aquest actuar, que es actuació vella com l'humanitat y més antiga encara. Mes jo demano a n'els ben intencionats que combaten la ferma afirmació Catalunya, Catalunya y Catalunya que'ns prohibin

que hi ha oposició entre aquest imperatiu de positivitat y l'acció coordinada de les accions progressives y conservadores.

Y cal abans de seguir avant, que jo diga que'm refereixo a les accions progressives y conservadores socials, y no a les extra socials, que es ben cert que n'hi han de extra socials, y son les que atenen més, y sols únicament, a l'utilitarisme personal. Feta aquesta distinció diré: que pera cada problema social cal promulgar una solució positiva, això es, induïda de la realitat y no formulada atenent sols a les voladurries imaginatives. Y per això jo enfront del problema català y sempre que goso plantejar orientacions petjo ferm a terra, pera que sia la realitat y sols la realitat la que dirigeixi l'actuar del esperit meu. Y aquesta realitat m'ensenya, y me demostra, que hi han un gran nombre de problemes previs que han d'ésser acceptats y resoltos per progressius y per conservadors, y que sols quan aquests problemes previs son resoltos a la societat es l'hora de l'actuació deslligada, lliure, separada de les dues forces socials; y encara s'ha de dir que aquest deslligament, aquesta llibertat y aquesta separació son relatives, car la solució social dels problemes previs es com nexa indestructible que manté en perfecta coordinació lo que en apariencia actua antagonicament. Ara, mentres aquest nexa indestructible no es efectiu, cal que les dues accions no pensin en rès més que en formarho, que en determinarlo, perquè si se'n obliden la llur actuació conduirà a tots els resultats que's vulguen,

més jamai a la solució positiva que es element essencial pera la vida de la societat.

L'Alfred Calderon, ab motiu de la Solidaritat Catalana deixà parats a molts homes de la nostra terra al afirmar que la solidaritat era un problema previ, qui obligaba a cooperació a les forces socials, aparentment més oposades. Y bé, aquesta afirmació sabia y real, es l'afirmació clàssica del catalanisme, y no obstant els bons homes de la nostra terra no sols no l'havien compresa, sino que l'havien combatuda. Doncs Catalunya, Catalunya y Catalunya, no es més que l'afirmació prèvia, que no esclou el lliure actuar de cada hù, a l'inrevés que l'imposa, però que exigeix que no sia destruïda l'afirmació prèvia pera laborar per abstraccions que no viuràn jamai a la realitat. Jo vui que se'm diga que n'ha tret la Solidaritat Catalana de de bifurcarse, y de prescindir del problema previ que's representants solidaris, ells mateixos, varen comprometre a resoldre. ¿Què se n'ha tret? El renunciament del programa mínim del Tivoli y l'acceptació del programa ínfim de la dreta solidaria. Això son fets, no son suposicions. Si aquestos fets han succeït, no's deu a rès més, que a haver deixat de banda Catalunya, Catalunya y Catalunya, pera apareixer partits a tall de l'actuació política de l'estat. O sia dreta y esquerra, pero ab aquesta esquerra espanyola tan especial que es cooperadora de la dreta, que està mancada de iniciatives y que constitueix l'oposició oficial del poder executiu. Això ha passat a la Solidaritat Catalana, y això hi passa encara. Aquelles esquerres dels temps caciquistes rebroten y se preparen a ésser l'oposició, ni sols vicaria, escolana d'amen, dels qui oficiaràn el

Que's netegi doncs bé'l carrer, fins que no calgui la resignació d'embrutar-se, pera sortirhi, que's segueixi l'orientació dignament catalana que cal, que's consideri nostre moviment com aspiració nacional y no com partit polític, que no se sigui radical aquí y *bien entendido* a fora, que ningú's befi del poble, menyspreuantlo y fent cas omís de lo que se l'hi promèt, y les torres d'ivori cauràn com per miracle.

Entretant, escudemnos ab elles, els disconformes ab l'equivocada orientació que's segueix, sols sigui per evitar el contagi d'enervament y feblesa, que caracterisa l'actual moment a Catalunya.

Ja vindrà l'hora que sortirem d'ella: si no es pera estrenyer la mà als peneïts y donarnos l'abrasada amorosa, y germanada, serà pera emprendre una forta creuada, contra'ls nous faritzeus de la terra catalana...

P. FLÓ Y VALLÉS

Senyals

El dissabte darrer al Centre «Fivaller» N. R. s'hi celebrà l'inauguració de la nova estada social.

En els parlaments que s'hi pronunciaren, s'hi remarcà la nota nacionalista pura, sobressortint per damunt de l'accidentalitat particular que jo, vui dirho, considero respectable, y, també, legítima. Aquells parlaments son talment parlaments d'un acte de propaganda que hagués realitat l'Unió Catalanista, y no cal dir que ho faig constar ab força joia, car són un'altra senyal dels bons temps que s'acosten, pera el nacionalisme català. L'esquerra abstracció va allunyantse, y comensa a apareixer l'esque-

rra realitat, o sia la viva y positiva, la no deslligada, emprò lliure, que per rès se sembla a les abstraccions esquerranes que en lo extern fan suposar un nucli polític lliure de relació ab la política catalana, però de fet, constituint l'esquerra de la dreta.

..

Dies endarrera *La Publicidad* publicava un article contra En Gubern, que semblava talment un article escapat de *El Poble Català* per no esser possible s'hi publicués per raons d'orde interior, que tothom comprén, car es evidentíssim que en *El Poble Català* no hi ha pas una perfecta unitat de criteri en lo que són principis fonamentals de doctrina. L'article susdit, s'escapà de *El Poble Català* ben irat, y dissimulant força malament el trasbalsament de passions que l'havia inspirat.

..

L'Amadeu Hurtado a la Casa del Poble de Terrassa, parlà de la gestió parlamentaria, y de quelcòm més, força interessant. El bon amic Hurtado, feu afirmacions respecte a accidentalitats, que són del tot dintre el criteri de la Unió Catalanista. Sempre he considerat a l'Hurtado com un esperit obert a la veritat. Y me penso que a n'el seu esperit s'hi opera una benfactora transformació.

BON JAN.

DE TEATRE

Obres de Hauptmann

El divendres passat s'estrenà, al teatre Novetats, *Rosa Bernd*, drama en cinc actes, y el dissapte al Principal *El pobre Enric*, llegenda dramàtica, en cinc actes també, un y altra originals de Gerard

Hauptmann y traduïda la primera per Martí Alegre y Marc Jesús Bertran, y per aquest últim, la segona.

Aparentment aquestes dugues obres d'un genre tant diferent com són, semblen probar l'extraordinària complexitat de son autor, lo mateix en l'orde dels ideals que en el dels procediments. Mes en realitat, a jutjar per la primera impressió que n'havem rebut, enclouen potser un mateix pensament sintètic y es desenrotllen d'acort ab la mateixa tècnica. El creuat leprós que redimeix el sacrifici de la mística Ottegebe es o sembla ser la leprosa humanitat que no sab redimir a la Bernd; les dugues heroïnes s'ofereixen com els dos aspectes del calvari dels redemptors al cim del qual, en la realitat, els hèroes de l'amor se coronen d'espines y, en somnis, de flors, com si'l més refinat dels egoïsmes informés la consciència universal.

Tant en *Rosa Bernd* com en *El pobre Enric*, al ponderar la psicologia dels personatges que hi intervenen, al medir la força poètica de la creació dramàtica y respirar el baf d'humanitat que tota ella traspuja, el més fanàtic metodista deixa de classificar, d'afiliar procediments y se declara vensut per la superioritat inaccessible de l'artista que no té manera perquè té geni. Y en això consisteix aquella unitat de realització de que parlavem y que, al través d'assumptes tant diferents, sorgeix en les dugues obres.

Pera ferne un estudi raonat d'elles ni tenim temps, ni espai, ni som els cridats, ni es possible intentarho sense haver assistit a una serie de representacions y sense poder desgranar serenament aquelles innombrables bel·leses que contenen en cada frase y en cada situació, la majoria de les quals passen desapercubudes en la primera representació, per la precipitació ab que's

dia de demà a la vida oficial de la nostra terra.

Jo considero forsa més avansat determinar l'acceptació dels problemes previs, polítics, religiosos y socials, per la totalitat de l'actuació política catalana que no pas deixar a la dreta lliure de tot compromís social y proclamar com a aspiracions tant sols de les esquerres polítiques y socials, lo que ha d'ésser acceptat com a problema previ per tota Catalunya. Això tampoc son ficcions, car el catalanisme sempre, y ben determinadament a l'Assamblea de Barcelona, te acceptat per problema previ tot lo positiu y real que ara se vol sia l'objectiu de l'actuació de l'esquerra.

Digueume que'ls problemes previs estan resolts, y ja veurèu a ont me situo jo; mes si no se'm demostra que aqueixos problemes previs no existeixin ja a la nostra societat catalana, jo seguiré tossud en el meu lloc, y tant se m'endonarà que els anatemes de tothom me persegueixin y que els petits esperits fassin objecte d'epigrames la fermesa meva. Jo crec en l'ordenació dels fets y en l'evolució biològica de la societat, y ningú podrà obtenir que jo lluiti per lo darrer abans que per lo primer, ni que jo diga al nostre poble que ja es un poble abans de serho. Vui dir més: el poble es forsa més sabi de lo que molts se pensen, y si no ho es per franc voler, ho es per instint; perxò passa que l'esquerra costa tant y tant de fer, car troba el principal obstacle en la gentada, mentres que aqueixa mateixa gentada s'entrega generosament tan bon punt se li demana la seva acció per als problemes previs. En temps d'eleccions, en els moments que's necessita ben efectiva la acció popular, tothom la demana en nom dels problemes previs y ningú

pera assolir solucions més enllà de lo que naturalment es fonamental. Jo dic, Catalunya, Catalunya y Catalunya, y molts se'n estranyen y fins ho combaten; mes els homes més de l'extrema esquerra, en els instants que necessiten pera bé de la patria de la cooperació popular, diuen lo mateix que jo dic a totes hores: Catalunya, Catalunya y Catalunya.

¿Perquè se'ns combat, doncs? Al afirmar Catalunya, no's determina ben explicitament tot un procés social de deslliurament? ¿No es una efectiva proclamació, y fins promulgació, de llibertat la solidarització de tots els pensars, sentirs y volers d'un poble? Solidaritat en el sentit general sociològic, es una paraula progressiva o regressiva? Jo sempre he tingut entès que solidaritat era una acció social ultra-avansada; y jo ingènument me creia que'l nacionalisme al determinar la solidaritat de les accions socials de Catalunya pera un objectiu en tots sentits lliberador, realitava una fondíssima, trascendental y definitiva revolució en el sí social del nostre poble. M'ho creia així, y segueixo creientho. Lo que no entenc, ni m'esplico, es que hi haigi qui s'anomeni avansat y vulga disgregar lo que ha d'actuar conjuntament, y pretengui que retornem als vells tòpics de la política professional. Es així: dretes y esquerres, actuant inconeixement, es retornar als atavismes de la política espanyola y no seguir les orientacions socials modernes. Aqueixes esquerres que haurien d'actuar fora de les rengleres de la solidarització catalana, o no seràn res, o sols seràn lo que les dretes vulguen que sien. ¿Però que no's veu? Els de la dreta, no hi passen en esser dreta; ells volen esser sempre Catalunya, y en això tenen la seva forsa. Els

de l'esquerra volen esser esquerra, y res més, y en això troben el seu fracàs. Cal apendre de la realitat y pensar que s'es forsa més progressiu essent frè de la dreta y no apartantse de la solidaritat nacionalista, que no pas essent sols avansat en les paraules y essent sempre sols lo que la dreta consent que's sia.

Aqueixos dies jo frueixo forsa. La solidaritat nacionalista que s'es determinada ab motiu de l'homenatge al nostre Guimerà me dona tota la raó. Jo veig com esperits essencialment antagonics s'acosten amorosos y laboren pera un alt fi social; jo en les unions dels representatius de la nostra Catalunya, noto en els rostres joia, en les paraules fermesa, en l'acció determini, y en tot una gran fraternitat que'm prova que lo humà, lo progressiu, lo benefactor pera' poble es l'acció de conjunt, la cooperació, la organització, la fusió de sentiments, treballar, laborar junts, ben junts, ab forsa amor per Catalunya. Y jo penso tot conversant y discutint ab els estimats companys, ¿perquè pera tots els problemes previs no'ns trobem junts y agermanats? ¿perquè no'ns deslliurem, encara, de tot lo que contra els nostres sentiments més purs ens separa? Vetaquí l'obra meva per Catalunya. Pera això dic sempre Catalunya, Catalunya y Catalunya: vui que'ls catalans s'aimin y actuïn junts amorosíssimament per la nostra estimada terra. ¿Pera Catalunya, que es dir, per la vida nostra, pera el sentiment nostre, femho!

Me penso que ningú pot retreurem, que dir Catalunya, Catalunya y Catalunya, sia lo mateix que dir República, República, sense adjectius! Es forsa diferent ¿veritat?

D. MARTI Y JULIÀ.

12 Mars 1909

eina que té una tradició, que té tota una historia, unida aqueixa mateixa historia a la d'angoixes y alegries de qui la posseeix, es llessada violentament per un qui marxa a Amèrica sense una orientació determinada, a provar sort. Totes les eines d'un taller de fusteria, de manyà, de qualsevol ofici, són venudes sense cap respecte, per un que no les estima, y ara ven llustrina darrera qualsevol taulell. Totes aquelles eines que han sigut per espai d'una serie d'anys les que han apuntalat una casa, no han sigut compreses ni estimades per aquell que'ls hi dèn tot lo que és. Es que's impossible que estimi una eina, aquell que li dèn semblar que una eina qualsevol sempre ha sigut la mateixa y no ha sofert cap evolució. Si ell conequés l'història d'una eina y les seves transformacions, les ansies d'aquest tros de fusta o de metall que espera una intel·ligència que'ls hi afegeixi una qualitat pera ésser més útil, tal vegada els hi hauria consagrat la seva existencia, pera ajudarla a transformar-la.

Mirarse aquelles restellers d'utensilis y sentirne el goig d'estar goitant una forsa creadora; mirarse aquelles eines y considerarles els fidels executors de la seva intel·ligència, y al morir gravarles en la seva llosa, com l'escut que més enlaire pugui posar la seva memoria, aquest ha d'ésser l'ideal d'obres. Sentir la voluptuositat d'aquell francès fabricant de porcellana que'l seu més gran plaer consistia en sentir la sensació d'aquella materia al palpar-la. Va sense dir que totes aquestes sensacions sols es possible que les pugui sentir aquell que tingui una certa preparació. Y aquesta preparació no es pas possible que l'adquireixin fent els rutinaris aprenentatges que s'acostumen a fer. Ont aquest culte y aquesta estimació existeix pera els útils de treball es en el Nort-Amèrica.

L'aprenentatge's fa en escoles pera els nois que no tenen cap coneixement, coneixements que'ls hi fan adquirir ab unes facilitats y ab uns medis del tot admirables. Citarèu un sol exemple. No cal que esmentem lo avansats que estan els nort-americans en mecànica de tota mena y d'una manera especial ab les màquines pera teixir. Dones bé: en les seves primeres ensenyances no'ls posen davant d'una d'aquestes admirables màquines, sinó que'ls primers coneixements els adquireixen treballant ab els més rudimentaris telers a mà. Comencen en aquesta forma y acaben menant una d'aquestes complicades màquines ab un coneixement complert, y no mirantsela com un enemic de les seves condicions d'home, sinó com un auxiliar de la seva intel·ligència. Jo crec que en un país ont totes les seves coses siguin resoltes per procediments tant encertats, ningú's dèu creure que està descentrat, y tothom en el lloc que ocupi, per humil que sigui, dèu tenir consciència que li es menester estimarlo aquell lloc, posarhi tot el seu seny, perquè essent útil a n'el conjunt, aquet conjunt no se senti.

Nosaltres en aquets moments, no podem encara tenir aquets organismes tant complerts. Però cadascú en la feina que fassi pot ferhi molt. Aquets fusters, aquets manyans, aquets litògrafs, tots els que intervinguin y posin el seu esforç en els oficis que sigui, y estimin a la seva terra, cada cop que sentin bategar el seu cor per amor a Catalunya, pensin que doblement els quedarà agrada la patria, si en els seus oficis hi posen tot el seny, y en les eines hi veuen un consol, una esperansa y un col·laborador en la feina de posar Catalunya entre les nacions que progressen.

MANEL AINAUD.

succeeixen. Tenen aquestes obres y especialment *El pobre Enric* quelcòm de la música wagneriana, per la grandiositat imaginativa, per la ferma cultura artística que suposen, per la sabia bellesa que contenen y per lo que costen de fruir totalment.

La companyia del Novetats y la del Principal representaren les obres ab lloable cura y bon desitj.

Per sort les obres de l'autor de *Animes solitaries* milloren totes les interpretacions.

Al teatre Romea s'hi han estrenat últimament quatre cosetes entre bones mitjanes y demés.

Ab el títol de *Un remol·l's* donà dies endarrera com original un monòlec que havem vist en italià, en castellà y en català. Ab tot no's pot negar que a l'obra hi ha quelcòm ben original: el llenguatge. Això si que no se li pot regatejar al autor: es ben seu. Guàrdisel; sobre tot això: guàrdisel.

L'actor senyor Aymerich, pel seu benefici estrenà un deliciós monòlec titolat *Un bon home*. L'obreta està escrita ab humor sà y excelent. No ls diré més: tota la premsa n'ha parlat bé, y això que es d'En Rusiñol!

Fa temps que's deia pel saló de descaus del Romea que si's faria castellà que si no se'n faria, en aquella casa, alternant ab les representacions del Teatre de la terra, pera probar millor fortuna a l'Empresa que ab aquest mal any no ha guanyat prous drets de traducció per sustos. Sembla que'ls bons autors catalans no estaven disposats a rebre bé aquestos destijts de promiscuar que s'insinuaven y ni l'empresa ni ningú gosava a posar als cartells un títol forasté. Però vingué'l benefici del senyor Torelló y n'hi posà un: *Porque sí*.

Aquest *porque sí* es el títol mateix, no una provocació; cal evitar males interpretacions. Sembla que el gest del senyor Torelló no sentarà precedent, perquè ben mirat inutilitaria als traductors del francès que actüen en aquell teatre.

Ni que així no fos no cal passarne gaire ansia de tot això: els actors de Romea qualsevol que siga l'idioma ab que representin una obra, la fan sempre ab català més o menys espatllat.

Y, finalment, dimars s'estrenà'l sainet d'En M. Folch y Torres. *Un joc de cartes o memorialistes ab lletra menuda* que féu passar un bon rato als oients. Està escrit ab facilitat y gracia y té un deix de teatre vilanovesc, ben escaient.

ALFONS BELLART.

L'amor a les eines de treball

L'Anatol France en un dels seus deliciosos contes, descriu un bon home, un d'aquets bons homes menestrals, dels que n'hi han més dels que són menester, que s'entreté clavant claus. Y clavant claus passa una bona estona trobant un gran plaer... plaer que se li estronca quan se'n adona que clava claus, y aquesta consciència de lo que realisa aquesta certesa de lo que fa, no li produeix cap satisfacció. Recordo que quan jo llegia això, no fa pas massa temps, anava aclarint el secret de que molta, però molta gent, siguin d'una inutilitat ben manifesta, ab evident perjudici del conjunt de la col·lectivitat a que perteneixen. Existeixen una infinitat de persones, podríem dirne la majoria, que realisen totes les coses que a ells estan encomanades ab la mateixa inconciència del menestral qui clavava els claus. Y el dia que a ells els hi sembla que les coses que realisen no són les que li pertoquen, no troben cap

plaer, y el decandiment que aleshores l'aplapara es en perjudici de tots. De totes menes aquest es un mal que a Catalunya el tenim aminorat, y solsament l'hem de combatre en alguns punts que són únicament de detall.

En Capmany deia que sense amor al treball no hi pot haver industria, y es dolia dels esforços que feien uns pocs pera arrelar industries y fabricacions en terra espanyola. Y es dolia perquè tothom trobava deshonorós l'ésser un industrial, o posseir qualche ofici, y es dolia, no cal dir, perquè ab aquestes absurdes prevencions, era del tot impossible encarrilar a la gent en aquest sentit.

Aquest flagell, aquesta adversió an el treball, no ha sigut pas mai en terra catalana. Però si bé sempre hi ha hagut un amor ben ferm a n'el treball, potser també no ha sigut massa intens aquest amor a les eines de treball. Tenim en nosaltres el sentit del treball, Ens ha mancat moltes vegades revestirlo d'una forma escaienta. Pera haverhi industria es menester, com deia En Capmany, amor al treball, y pera haverhi un avens en aquestes industries cal un amor a les eines de treball.

Potser aquest desitj, aquest gran interès que moltes vegades se té de sortir de la condició en que s'està, pera conquerirne una de més enlairada, es una virtut, però indubtablement també ho seria el que cadascú fes examen de si mateix de lo que ell en realitat es, y de lo que pot representar. Aquest convenciment y aquesta serenitat pera jutjarse naixeria si s'hagués reflexionat sobre les eines que's val pera treballar.

Poca gent hi ha que en una eina de treball hi vegin un símbol, y per aquell mateix simbolisme l'estimin. S'acostumen a apreciar pel valor material que puguin tenir, però per res més. Una

L'altra setmana varem parlar dels excel·lents y civilsats procediments d'ocupació militar de Lyantey a la regió del Chàonia; indicant, però, que no acabava pas així la política francesa d'intervenció al Marroc. Lo que *Le Temps* comentava ab molt entusiasm y elogi pera'ls procediments que Fransa posa en pràctica a fi de lograr una conquesta pacífica del Mogrebh, es una cara de la medalla, solzament. L'altra cara són els abusos que comet amparantse ab l'intervenció duanera, el soborn d'alts empleats de Maghzem a fi de lograr l'acaparament de les subastes oficials y altres petites coses semblants a n'aquestes, que no val la pena de detallar, però que totes plegades fan un feix. La política marroquí de Fransa, consisteix actualment en suavisar extremadament els procediments militar a cambi de trobar el camí planer pera una política d'expansió comercial basada en privilegis de fet, ja que els de dret no ha pogut obtenirlos.

En l'intervenció duanera, principalment, comet Fransa veritables abusos. Com sigui que Fransa com a garantia d'un emprèstít que va fer al Marroc va reservar-se'l 60 per cent dels ingressos de Duanes y el dret d'intervenció en les mateixes, li es ara fàcil facilitar l'importació de productes francesos y dificultar l'entrada a l'imperi de les mercaderies d'altres procedencies; sobre tot si procedeixen de païssos com l'Estat espanyol, mancats de forsa fins pera exigir el compliment de compromisos internacionals.

El procediment que'ls empleats francesos, que són els qui manen en les Duanes de l'Imperi, posen en pràctica pera dificultar l'importació d'altres productes que'ls del seu país, es ben senzill. Els drets de les mercaderies a la llur entrada al Mogrebh se satisfan *ad valorem* o sigui pagant un tant per cent sobre'l seu valor. Si les mercaderies són franceses el valor de la factura s'accepta sense rèplica; si són d'altre origen se troba sempre la valoració baixa y s'obliga a que's pagui un dret molt superior al que en justícia's tindria de satisfer. D'aquesta manera el règim de porta oberta que segons els tractats regeix en el Marroc, existeix solzament pera'ls que tenen forsa pera ferlo complir y pera Fransa. Aquesta després pel seu compte ja s'encarrega d'anular el dret a aquells païssos qui no tenen forsa pera ferlo prevaldre.

Apart d'això, Fransa no descuida de posar en pràctica tots els medis de caràcter diplomàtic pera assegurar l'èxit de la seva política internacionalista. En el pressupost francès hi figura una partida de vint millions de francs a disposició de Mr. Clemenceau pera gastos especials que origini l'acció francesa al Marroc. No cal fer consideracions sobre la finalitat y els destins d'aquesta quantitat. Però sí cal dir que ara en virtut de lo preceptuat per l'acta d'Algeciras, s'ha tret a subasta pública internacional una partida de trajes pera la «meahalla» del soldà; y al volguer concórrehi alguns industrials catalans, s'han trobat que en els Centres oficials de l'Estat no'n sabien res, mentres tant que Fransa tenia completament adictes als empleats marroquins que han d'intervenir en el negoci y assegurat, per lo tant, per endavant, l'èxit de la seva concorrencia.

Com se veu, doncs, Fransa no practica el sistema d'en Lyantey per sí sol y

«gratis et amore». Se'l cobra per altre cantó y fà bé perquè d'aquesta manera afavoreix la seva industria y la seva expansió comercial. Lo mateix podria fer el Govern espanyol respecte de Catalunya si tenia en la qüestió del Marroc un criteri y una orientació més seria y hàbil que no pas ara.

D'això ens en ocuparem una altra setmana.

E. X.

Crònica d'art

Demà, diada de Sant Josep, en la ciutat de Lleida, el jove pintor Antoni Samarra inaugura una seva exposició. Heusquí un fet que convé remarcarlo, perque representa una nova tendencia, en la manera com els artistes han de fer arribar les seves obres al públic. Es un contrasentit, per exemple, que en totes les viles de Catalunya en una diada o altre la gent pugui arribar a fruir, voltat de la solemnitat que's mereix l'obra dels nostres poetes, y dels nostres pensadors. Fins prescindint de aquets Jocs Florals que arrèu se celebren, sempre tenen ocasió, la gent de les més apartades encontrades, de veure l'obra d'aquets artistes pels periòdics que'ls hi arriben y que ells llegeixen, o senten llegir. Es més fàcil el divulgar aquesta obra. Però dels nostres pintors y dels nostres escultors no n'han vist mai res. Pera aquesta bona gent catalana que no han vingut mai a Barcelona, el fet de que hi hagi persones que ab color y ab argiles donguin la sensació de coses que ells coneixen y estimen, els resulta una cosa inverossimil. En pobles de la vora Lleida, jo he vist gent completament astorada y recelosa al veure la instal·lació que's feia de cavallets y capses pera posarse a pintar. Però no recelosa de que aquella pintura pogués ésser feta ab mala fi, es que ignoraven per complet lo que era'l pintar, y aquella incògnita els esveraba. Això que cito es un cas agut d'ignorancia en pobles isolats, però en capitals de més o menys importancia, també succeeixen cassos d'ignorancia ben remarcable. No cal citar-ne cap d'aquests cassos, n'obstant havernhi molts pera contar, ni citar tampoc els contratemps y els infortunis de l'artista, que enviat a buscar d'alguna d'aquestes poblacions catalanes, hi vol portar una mica del ressò de vida nova que aquí tot just se hi ovira. Per això tenen la més gran importancia aquests nuclis d'entusiastes que a Olot, a Terrassa a Girona y alguna altre població, treballen pera que tot-hòm comensi a interessarse y a estimar les ooses belles. Y es pera això que també en Samarra fà una obra ben lloable, exposant les seves obres a Lleida. Y en aquest cas en Samarra té una altre ventatja. En alguns d'aquests intents de fer cultura que en alguns llocs se manifesta, s'hi troba regularment més bona fe que no pas acert. Pero en Samarra exposa a Lleida el fruit de un pintor de unes condicions extraordinaries. Y exposa també en qualitat d'home remarcable, d'home que la seva condició de poc afavorit per la fortuna ha sigut potser un esperó, pera que ell ab una fe extraordinaria en el seu valer, y ab un amor hermosíssim pera la seva obra, hagi triomfat de tota mena de obstacles. Aquest aspecte de l'esforç d'en Samarra, triomfant per la seva gran fe, jo crec que ha d'interessar extraordinariament a n'els seus conciutadans. En tot lo que exposa a Lleida se manifesta ben clarament aquest temperament, tot es fet ab un optimisme y ab una alegría que donen un caràcter a les seves obres que

noes certament el més corrent. De les extraordinaries dots d'aquest pintor, ens en ocuparem quan finida l'exposició de Lleida ho exposi aquí a Barcelona. Però avui ja que en Samarra no es dels que creuen que ha finit la missió del pintor un cop ha enmarcat les seves teles, sino que les acompanya fins a assolir una part de l'intenció que tingué al pintarles, hem cregut necessari comentar y alabar aquest aspecte d'educació de la seva exposició actual. Segurament que la Diputació de Lleida al veure l'importancia de l'exposició, se convencerà de lo beneficis que seria el proporcionarli medis d'estudiar, pera anar desenrotllant les seves poderoses facultats de pintor. Si així ho fés ens en alegrariem tots els aimants de la pintura catalana.

Aquí a Barcelona se van multiplicant els llocs hont els artistes puguin mostrar les seves obres. Ultimament també, se inaugurarà un petit saló d'exposició dels germans Amat, al carrer Santa Agna. Se hi han celebrat algunes exposicions, y la última que hi ha hagut, ha estat del pintor Gelabert. Es un enamorat aquest pintor de les nostres costes de Garraf, y aquelles montanyes hermes, de originals formats esfonsantse en aquells diversos tons de l'aigua rebatent contra elles, són els temes dels quadros que té exposats. Té pintades aquelles montanyes en diferents llums, y sempre dona la sensació justa de la hora que ha sigut interpretat. En Gelabert es dels pintors que treballa y que treballa ab profit, y dona una grossa alegría aquesta consideració, doncs dels que així produeixen es dels que's pot esperar que sobresurtin els que han de donar nous aspectes a la pintura de nostra terra.

A. y F.

Prempsa Catalana

Espigolant

Els que sentim repulsió per la pena de mort, els qui breguem pera esborrar la taca negra del cadafalc, topem tot sovint ab noves que'ns diuen, ab sarcàstica riallada, que som uns utopistes, uns somia-truytes, que perdem el temps cercant lo imposible.

Fa dos dies que la prempsa divulga la nova de que noranta dos peninsulars, han sollicitat una plassa de butxí que hi ha vagant a l'Audiencia de Canaries. Si pera guanyar una plassa de policia o d'escombriayre se presenten 500 aspirants bona part d'ells ab titol acadèmic, no serà inadequat un comentari irònic, una glosa a sa miseria o a la mandra enlevitada que's passeja per les terres hispàniques. Eu cambi, l'anunci de que hi ha 92 individus que's disputen la ocupació de llevar la vida al pròxim, enlloc d'ironies porta a la ploma les amargors de la repulsió.

No es la miseria, no es la fam lo que justifica la noticia, que'ls herms per manca de conreu encara hi són abundosos a la lleva Espanya; es oblit de dignitat humana, atrofia de l'esperit, perversitat, aberració de l'instint.

Quan, fa poc, el poble francès corria enfellonit, sedent de sang, darrera la dalla fatídica, d'arrèu nasqué un clam d'esgarrifansa, totes les terres fulminaren un anatema contra la multitud ubriaga, passional, que demanava la testa d'uns condemnats. Quan, noranta dos homes serenament, isoladament, lliures del contagi de la passió, pregunten que se'ls concedeixi'l dret de matar als seus semblants no sabem si correrà per les multituds una esgarrifansa per l'estil de

la que hi correu quan les execucions a Fransa, però a nosaltres ens ha produït una depressió d'atuiment semblant a la que se sent quan se reb la nova d'una gran desgracia. Y es que realment representa una gran desgracia per un poble'l fet de que noranta dos *ciutadans* aspirin al *alt honor* d'obtindre una plassa de *talla-caps*.

J. A. C.

De Foment, de Reus.

Baixeses y covardies

Jo esperava, ansiosament, el día de la reaparició del nostre *Mestral*. No sabia avenirme al silenci. El camí emprès en la política general de Catalunya, revoltava el meu esperit nacionalista. La corrupció, la immoralitat de la política mataronina en els de dalt y la covardia y l'embrutiment del nostre poble, elevaven el meu silenci a sacrifici, y jo no sóc fet pera'ls sacrificis estèrils.

La prempsa mataronina no m'atreia, certament, a portar a les seves columnes la meua paraula. Diferencies radicalissimes m'allunyaven totalment dels uns; la meua dignitat no'm permetia descendir a les baixeses d'altres y, si una vegada—ab la major bona fe—vaig enviar una carta a un periòdic local, creientlos uns altres, un nou desengany vingué a allunyarme definitivament de tots; ja que a la meua sinceritat varen respondre ab una criaturada y caigueren després en l'abim del ridícul al pretendre repartir patents y excomunion, com si la Llibertat fos una religió y ells fossin els patriarques guardadors del foc sagrat.

Per tot això jo esperava la nova sortida del nostre *Mestral*, d'aquest periòdic que fem uns joves, lliures de prejudicis, oberts als grans ideals, que no hem rebut favors del caciquisme ni mantenim ab ell pactes secrets—¿sentiu, enemics nostres?—que podem llensar ab ven alta les acusacions, que no comptem ab altra forsa que ab la nostra joventut no tacada, y que venim a la lluita disposats a aixecar el nivell moral d'aquest poble, embrutit per tants anys de servilisme, y ab les planes del nostre periòdic obertes a totes les ansies de renovació social.

Jo tinc ara el púlpit desde a ont comunicar-me ab els meus germans. Els joves hem d'intervenir; els nostres anys de joventut es un crim ferlos estèrils, no es fet pera nosaltres el repòs, y el silenci fora una vil covardia.

Avui, al reprendre la tasca,—deixant pera articles successius la qüestió local—vui dirvos la meua indignació y la meua protesta davant la covardia de tots.

Aquesta política de Don Francesc Cambó—la política dels pràctics, dels positivistes—ha destruït totalment la santa intranzigencia catalana. Havíem quedat que la farsa madrilenya no s'havia fet pera nosaltres y anavem, els catalanistes, predicant pels pobles una política nova, honrada, a la llum del sol, no volíem ni que'ns diguessin *politics* y posaven en les nostres conviccions l'honradesa abans que tot.

Oh, la nostra dignitat de catalans, com ens feya renunciar a tot servilisme! Passavem per la terra ab «humilitat activa», empesos per un gran ideal, posavem el ulls en l'assoliment de la superioració de la Nació Nova, y la volíem construir com a model pera mostrarla a les altres Nacions y obrir a totes els nostres brassos en una generosa y amplíssima abracada. Parlavem de «Federació Universal». Tot en nosaltres era gran.

Vingueren dies de lluita, dies de prova, y Catalunya s'arborà d'ira santa y la

nostra dignitat de catalans va fernes oblidar petites diferències. Ens unirem tots y junts varem alsar els punys amassadors. Erem una forsa. L'enemic ja ens temia... Germans nostres, que pronunciaven àrdidament el seu credo, eren engolits per les ergastules; altres fugien de la persecució abandonant sers estimats. Catalunya cloïa els punys. Les llistes recullint socors pera'ls presos y exilats passaven de una ma a l'altra. Y els catalans, en un moment de revolta enviarem un exèrcit de diputats a exigir en nom de Catalunya.

¿Estridències? ¿Romanticismes? Donèuloshi el nom que volguèu. Y a vos, don Francesc Cambó, que ab l'ajuda dels vostres y ab la passivitat dels de la esquerra heu substituït la nostra política honrada, convertint el catalanisme en un partit a l'espanyola, y heu sigut el verb d'aquestes funestíssimes y noves tendències, os fem present aquí de la nostra disconformitat ab aitals procediments.

Senyors diputats de Solidaritat Catalana, ¿a ont es la vostra obra? Heu castrat a tot un poble, heu fet naixer el pessimisme entre els entusiastes de ahir... No són els nostres els camins que vasaltes havèu trassat.

En Baró ens mira darrera les reixes de la ergastula. Ja ha passat un any. ¿Què hem fet els catalans? Baró, podèu odiarnos! No són dignes de dirnos germans vostres. Jo no podria suportar ara la vostra mirada. Jo me sento tacat del pesimisme de tots. Soc un covart, soc un vil covart! Vos no podèu perdonarnos mai.

Presos, exilats y les vostres families que ploren la separació llarga y dolorosa... Odíenous a tots. Que el torment de sentirnos despreciats y odiats dels nostres hèroes, ens purifiqui.

Vaig a fer un suprem esforç: «Senyors diputats...!» No m'escolten! La meua veu es estrident. No soc material apte pera'l període constructiu. Un romàntic, un exultat. Don Francesc Cambó ho diu: «Ha passat ja el temps de les estridències».

No temèu, germans, ja'm faré sentir: «Catalans... catalans...!» Organisem grans mitings... Que les manifestacions de protesta omplin les vies de les nostres ciutats y de les nostres viles... Que...»

Arrèu el silenci! «Ha passat ja el temps de les estridències!»

Aquí teniu la vostra obra, senyors diputats de la Solidaritat Catalana.

SANTIAGO VINARDELL.

De Mestral, de Mataró.

Pels perseguits

En el local de l'entitat solidaria «Sang Nova», de «Sans», tingué lloc diumenge passat una reunió de delegats de les entitats solidaries de Barcelona al objecte de procurar fer quelcòm pels presos y exilats. La reunió's vegé bastant concorreguda.

El delegat de l'entitat convocadora, exposà'l motiu de la reunió y a seguit proposà'l nomenament d'una comissió en la que hi estiguessen representades les diferents agrupacions polítiques.

Inmediatament s'aixecaren els senyors Gambús y Mer y Güell adherintshi, y proposant l'indispensable vot de gracies a la presidència. Preguntà aquesta si s'aprobava. Ningú contestà y així ho fou per unanimitat.

Passaren després a reunir-se'ls delegats per grups polítics per nomenarls representants llurs en la comissió. Com ningú esmentava a l'A. C. de Beneficència, s'aixecaren els senyors Pagès de l'A. N. C. y Fló y Vallès de CATALUNYA

fent constar el dret d'ella y la deferència que l'Assamblea devia ferli oferintli un lloc en la comissió, ja que de molt abans de que's fessen articles y's convoquessen reunions, es preocupava de la sort dels presos y exilats, essent gairebé la única entitat que fins ara ha fet per ells quelcòm de profitós.

Les entitats designades definitivament pera nomenar un cada una, els individus de la Comissió, foren les següents: «Centre Carli», de Sans, «Centre Republicà Autonomista del Districte II», «C. N. R.», de Barcelona, «Associació Nacionalista Catalana», «Associació Catalana de Beneficència», «Centre Català Republicà Federalista», «Ateneu Obrer Català», de Sant Martí, *El Poble Català*, *La Publicidad*, *Metralla*, CATALUNYA y «Sang Nova».

Els delegats d'aquestes entitats han d'enviar el seu nomenament a «Sang Nova» la qual se cuidarà de convocar la primera reunió.

El senyor Esteller de l'A. C. de Beneficència féu veure la necessitat de que interí no arribi la llibertat desitjada pels presos y'l retorn pels exilats cal procurar, ferlos hi tot lo menys penosa llur situació indicant la conveniència de que s'obrissin suscripcions a n'aquest objecte, recordant el fi altament patriòtic y humanitari de l'entitat que representava y oferintse en nom de ella a posarho en mans dels interessats o indicar als que ho volguessen fer ells mateixos, la millor manera de conseguirho.

Preguntant el senyor Oliva de «Sang Nova» s'hi havia cap delegat que volgués fer alguna manifestació, el de CATALUNYA manifestà la necessitat qu'hi havia de que'n sortís quelcòm més profitós d'aquella Assamblea, pels que patixen per la Patria, que el senzill nomenament d'una comissió mes insinuantse per alguns delegats, entre ells el de «Sang Nova» y el d'*El Poble Català* de deixarho tot al bon criteri dels nomenats, se posà fi d'aquesta manera a la reunió.

S'hi adherí'l senyor Salvatella.

F.

Conferències

A. N. C.

Cicle «Catalunya-Ciutat»

El passat diumenge donà la seva anunciada conferència sobre «Progrés econòmic de Catalunya», l'il·lustrat fabricant de Terrassa en J. Rigol.

En Rigol creu com tots els sociòlegs moderns y tots els homes d'esprít despert que la riquesa es l'única base de sustentació dels pobles; un poble ric es nn poble progressiu, un poble que fa respectar sa personalitat, que té sabís, que té artistes. A Catalunya—digué—mirant a Espanya ens hem creguts rics, però si mirèm als pobles capdevaners de la civilització, ens adonarem de que la nostra riquesa es encara embrionaria. Hi ha una seuyal que no falla pera apreciar la riquesa d'una col·lectivitat y són les ventatges econòmiques que en ella logren les professions dites liberals; dones bé, a Catalunya, aquestes, encara viuen plenes d'anèmia.

Però la riquesa en els temps moderns no's conquista individualment, els temps d'ara són d'associació, d'esforços y de divisió del treball y a Catalunya no's hem mogut encara de l'esforç fragmentari, isolat y així nostra producció resulta més cara y la conquesta de nous mercats difícilíssima. Y aquí'l conferenciant féu una justa y encertada crítica del nostre caràcter atòmic, preconisant la necessitat d'una cooperació disciplinada, d'un major associacionisme.

Y examinant les grans associacions de producció—trusts nortamericans y cartes

alemanyes—defensà en nostra terra l'implantació d'organismes per l'estil d'aquels últims, que millorant la producció tinguessin compte de procurarli remuneradora sortida.

Y'ls bancs d'exportació, els dipòsits comercials, la bona organització dels viatjants, les admissions temporals, zones neutrals, tafières aduaneres, etc., etc., foren magistralment posades a contribució pel disertant pera donar més relleu a ses patriòtiques afirmacions.

Nosaltres no podríem pas seguir al senyor Rigol en sa magnífica disertació: els nostres llegidors la veuràn sencera en aquestes planes. Avui sols una difuminada idea d'ella podem donar.

La concorrencia que escoltà religiosament, aplaudí intensament al final y'l senyor Rigol fou merescudament felicitat.

P.

NOVES

En el número pròxim y ab la d'En Martí Roger de Palamós sobre «El nexa de la nacionalitat», comensarem la publicació íntegra de les conferències del cicle «Catalunya-Ciutat» que ve donantse en l'A. N. C. y que per excés d'original d'actualitat hem tingut de retrasar fins ara.

Queden així contestats els subscriptors que'ns han preguntat per la publicació d'aquestes conferències.

● *Associació Nacionalista Catalana. Cicle de conferències «Catalunya - Ciutat».*—La 16.ª conferència d'aquest interessantíssim cicle tindrà lloc dissabte, dia 20, a les deu de la vetlla, anant a càrrec del cultíssim poeta lleidatà En M. Morera y Galicia, el qual disertarà sobre'l tema «Del pubillatge de Barcelona».

La conferència de tant il·lustre personalitat, una de les que més destaquen en l'intelectualitat lleidatana y un dels pocs poemes ab que compte avui Catalunya, es esperada ab viu interès y portarà segurament grossa concorrencia al saló d'actes de la A. N. C.

Sigui benvingut el refinat autor de «Maig de dins», «Lo Campanar de Lleida» y tantes altres perles de la nostra literatura.

● L'Associació de Lectura Catalana ha presentat al Consistori dels Jocs Florals unes bases pera la celebració d'un Concurs de Llegidors de les composicions premiades en la gaia Festa.

● El passat diumenge una nombrosa representació del Centre Excursionista del Vallès, composta de més d'una cinquantena

de socis, entre'ls que hi figuraven varies senyores y senyoretas, van visitar corporativament la nostra capital, comensant per fer una visita de cortesia y germanor al Centre Excursionista de Catalunya.

Acompanyats de diferents senyors de la Junta Directiva d'aquesta benemèrita entitat, passaren a recórrer la Barcelona arqueològica visitant entre altres monuments: l'Arxiu de la Corona d'Aragó, l'iglesia de Santa Agueda, les muralles romanes y columnes d'Hèrcules, l'Ajuntament, Palau de la Diputació, Llotja, Catedral y iglesies de Sant Just, Santa Maria del Mar y Sant Pau del Camp, y de tots aquets llocs anaven donant ilustrades notícies històriques y artístiques els senyors Torras, Martorell, Massó y Torrents, Carreras y Candi y Ramón N. Comas, que'ls acompanyaren, resultant en conjunt una visita instructiva y aprofitada.

● El passat dijous tingué lloc a l'«Escola Catalana gratuïta Mossèn Cinto» una conferència a càrrec de la *Lliga del Bon Mot*. El seu representant el celebrat pintor En Joan Llimona, fou molt aplaudit pels petits oients per son parlament sobre la purificació de la nostra llengua.

El *Chor Infantil M. Cinto* premià'l treball del conferenciant ab algunes cançons del seu repertori, acabantse ab el cant del nostre himne nacional «Els Segadors».

Per la vetlla d'avui hi té anunciada una conferència el secretari de l'*Unió Catalana* En Antoni Sansalvador, que desenrotllarà el següent tema «Patria».

● La Comissió organitzadora de l'Homenatge a n'En Guimerà, ha nomenat les següents comissions especials:

Comissió Literaria: Ramón Vinyes, president; Alfons Maseras, Rafel Marquina, Xavier Gambús, Laureà Dalmau, S. M. Lopez Picó y P. Prat Gaballí, secretari.

Comissió de músics: Enric Morera, president; Lluís Millet, Celestí Sadurn, Pere Serra, Jaume Pahissa, Cassià Casademunt, Valentí Martínez, Joan Llongueras, primer secretari, y Joan B. Espadaler, segon secretari.

Comissió de pintors escenògrafs: Adrià Gual, president; Olegari Junyent, Maurici Vilumara, Salvador Alarma, Miquel Moragas, Fèlix Urgellés y Miquel Utrillo.

● **LLIBRES REBUTS:**

Meleorologia catalana.—*Observacions de Sant Feliu de Guixols.*—*Resultats del 1896 (parcial) al 1905*, per Rafel Patxot y Jubert.

D'aquest llibre interessantíssim ne farem un estudi detingut més endavant.

Avui ens limitarem a fer constar que es un volúm molt ben presentat y que fa honor a la casa *L'Avens*, que l'ha editat.

Imprempta F. Badia, Dr. Dou, 14. — Barcelona.

Camisería

F. Vehils y Vidal

Participa a sa clientela el haber rebut totes les novetas per estiu, en

COLLS, CORBATES y CAMISES

Especialitat en camises a mida

GRAN BARATURA DE PREUS

2, PORTAL DE L'ANGEL, 2

CATALUNYA

Redacció y Administració:
RAMBLA DE LES FLORS, 30, Pral.-Barcelona

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Un trimestre.	dugues ptes. ♦	Països de l'Unió Postal
Un any.	vuít ♦	Un any. deu ptes.

Número solt: DEU CENTIMS

VALORS ESPANYOLS Y EXTRANJERS VENDA A PLASSOS AL PREU DE COTISACIÓ

Els compradors tenen dret a cobrar els cupons a mida de són venciment

Ordres de Borsa al contat y compra de cupons

Pera detalls a **EL CRÉDITO GENERAL ESPAÑOL**

FUNDAT EN 1889

CASP, 19.—BARCELONA

Especialitat en Camises a mida

Camiseria **SPB** Boqueria
Corbateria **SPB** núm. 32

== GRAN BARATURA DE PREUS ==

Catalunya Artística y Pintoresca

POSTALS PUBLICADES PER LA

Associació Protectora de la Ensenyansa Catalana

Ha sortit la sèrie TRETZE

De venda a totes les llibreries y en el local de la Entitat Baixada de Sta. Eulària, 3, pral.

**Articles de Novetat
& MERCERIA**

pera la confecció de vestits

Llorenç Torras

Carme, 16

Casa especial en tires brodades
= & puntes de tota mena =

Publicacions que's troven a la venda

Deliberacions de les Asamblees de Manresa, Reus y Barcelona.

ACORDS DE LES ASAMBLEES

De Manresa : De Reus : De Balaguer
De Olot : De Girona : De Tarrassa
De Barcelona

a 0'10 pesetes exemplar

A primers de Mars

s'obriràn els

Grans Magatzems de Camiseria,

Corbateria y Genres de Punt

del Carrer de la Boqueria, 33 y 35 y Cegos de la Boqueria, 2

d'En Josep Rovira Gayris

Actualment liquida per motiu de la Reforma

La antiga Camiseria del Carrer de la Argenteria, 13

PREUS MAI VISTOS

FÁBRICA DE PARAYGUES

OMBRES Y VANDS

PREUS
ECONÓMICOS

J. CARDUS

Porta-ferrisa, n.º 10 :: BARCELONA

**Gran Magatzem de Calsat
d'En Joan Forn**

Calsats de totes menes

PREUS ECONÓMICHS

Bisbe, 2 bis - BARCELONA

ESFINGE
SASTRERIA

— DE —
Llaveria y Guardiola

Trajes exclusivament a mida
Gran assortiten robes
de alta novetat
per la present
temporada

ECONOMIA Y BON GUST

Trafalgar núm. 1
Junt a la Placa d'Urquinaona
Enfront a la parada dels tramvies
de Sant Andreu

BARCELONA

SABATERIA

— DE —

Josep

Mallart

CALSAT COSIT A MÀ

De 10'50 ptes. a 25

Especialitat en la
mida y models.

Baixada de la Presó, 12

J. Casals

Peipoch

PINTOR

Decoració d'Habitacions,
Fetxades, Mobles, Retols y
tota classe de treballs artístics

Concell de Cent, 350

(entre Cluria y Bruch)

THE RINNOGUE

ES EL MILLOR ESPECÍFIC DEL MON

CURA infaliblement en sis dies el DOLOR DE RONYONS, sia qualsevolga sa causa. Remei poderós en el tractament de les malalties de la Bufeta y de l' Uretra.

De venda en totes les farmacies y drogueries. Unies agents y dipositaris a la Península, Balears y Canaries, F. Mercier y C.ª, Balmes, 22, Barcelona.

Señor inventor del «THE RINNOGUE»

Tengo el gusto de decir á usted que he tomado el THE RINNOGUE y con una sola caja he curado radicalmente del dolor de riñones que he padecido tanto tiempo, y así lo diré á cuantos sepa que lo sufren.

Haga el uso que crea conveniente de la presente y cuente con el agradecimiento de su affma. S. S. MARIA MANONELLES. (Rubricado).

S/c., Mayor, 25, 2.º, Gracia.

NOTA.—Els originals están en poder del inventor a disposició de les persones que vulguin veurels.
ALTRA.—El inventor prega a les persones que preguin el THE RINNOGUE escriguin el resultat que obtinguin.